

SLOVENSKE NOWINE.

Odgovorni Vrednik: Profesor Valentin Konček.

Slovenske novine pridejo vsaki četrti teden na svetlo: cena na četrtinsko leto 1 gold; po pošti 1 gol. 10 kr. sr.
Za plačila se tudi omenita ranglacija.

Leto II.

V Coll 21. veljaka travna 1848.

Let 21.

Spomlad.

Čaj, čaj, spomlad veselo dijo,
Kofice, črvice, vse divi,
Mladolotna solica jasno sije,
Prirada se veselja: —
V raju nje lepše bilo,
Ni veselje boljše kila.

Pe cvetličih čbelice korajjo,
Čeh dan abiraje med,
Mavčije nevtrednje lanjo,
Pripravljaje sebi jed; —
Tah skerbi brez truda mladost,
Da brez skerbi bude starost.

Duh razvija se slovenski,
Prijamuje slova se,
Vetrič veje spomladjanski,
Duh budi Slovenija; —
Srce slova nam objama,
Srca že sama slova verna.

Dopis iz dočela.

Spodstovani vrednik!

Hi radenja Vam omenimo, da je od gospoda Bernardy krenko spisan in v Slovenskih Novinah razširjen poziv na begeno vojsko, ki jo vodi habsburški kralj, kjerja sem jaz v svoji kmetijski po prikladnosti razumim, tud jaz nis bil tako malo prišel.

Decemur se je pri naši kmetijski se 3 habsburške dobrovoljne v vojskino postavilo o. Vendar tega nis bil pa jaz tud polivani in nis bil iste vojske, tudi in Laško dočelo od habsburške vojske, ki jo vodi habsburški kralj, kjerja sem jaz v svoji kmetijski po prikladnosti razumim, tud jaz nis bil tako malo prišel.

Hi radenja Vam omenimo, da je od gospoda Bernardy krenko spisan in v Slovenskih Novinah razširjen poziv na begeno vojsko, ki jo vodi habsburški kralj, kjerja sem jaz v svoji kmetijski po prikladnosti razumim, tud jaz nis bil tako malo prišel.

Šala habsburška za nepreravnost kmetov, to sprida prišel slovenski list, kjerja je pisal svoji slabi slovenski vojski 20. mali travna t. l. iz Parme **. Pošlem Vam ta list v prošnjo, da iz njega, kar se Vam bo krasnega in za javnost pripravnega zdelo, v Vaših Novinah ranglajte. Bral sim bil jaz ta list 13. veliki-travna našim kmetom, in vidila se je marsiktera solca. Torej tud mislim, da bude vsakter, ki je do našega Cesarja in domovine postenih misli, ta list tako obrnjati, kakor si tud zasluži.

Rabite zlistam po svoji umenosti, in pošlite mi ga potera nazaj. — Z Bogom

Lemberški grad 22. veliki-travna 1848.

Janca N. Pavlič,
kmetar.

Imenovan slovenski list se tako glasi:

V Parme 20. mali-travna 1848.

Ljubi čca in mati!

„Z veseljem sročam jaz zdaj in list pišem, in tud jaz dojam da bi Vas moje pišanje v veselju in udarju najla. Povedam Vam moram, kako se je meni godilo. Imeli smo v Piemontekim kraljem strojno vojsko, ktera se je začela 20. malca. Na polcemo na mejo, smo vidili težko solakotno sovražnika, da habsburki je oko naše, ni bila drugoga viditi, kakor sovražnik; — pa videli je bilo ko naša, pa ni se jih nikom videli in smo se ročno sprijeli. Ta dan smo tako strelali, da se je zemlja tresla, in anglo so tako letelo kot točnja; pa vendar je od nas ni več padlo kot snega. V 12 urah pred henjali da smo sovražnika premagali, da je moral bežati. Pot dni smo ga spet pred seboj, in vsak dan je ugledal naša sovražnik; pa tud smo jih vedno zila dočeli. Torej bude narjaje slo; 3 dni smo ga toplega jedli; peti dan smo začeli ročno kmetati, da bi teplo jed dobili, pa sovražnik je pri

***) Lepo hvalo, na prijami dopis in pošlite list vrednemu kmetarju.

5. Je bila prošnja izročena da gu. župnikov, se v prihodno zborov udeleževati, da bi se vsakorojačke ruzpake ugibale.

Iz vsega tega bodi vsakemu prijatelju ljudske omike razvidno, koliko da velikega — občinskega občinskega zbora potrebuje — da se kaj jednakega ino stanovitnega z dobrim telom dokonja. Zato se je k sklopu po pravskem nagonu že pomislilo, da bi tukajšnjih zbornikov, kolikor bi jih moglo, 31. tega mesenca v učiteljski zbor na Ptuj prišlo, kar tu vsem rodoljubcem na glas dam.

V Frascheinu 12. Majnika 1849.

— fov.

Laske dežele.

V naših laskih deželah je vse, per stari: ljudi so mirni, ker vidijo, da si nič ne pomagajo z pustna, ino pogodbe za vpeljanje mira so se v Milanu zopet začele. Marsal Radecski je bil pred Benedekami, ki je prišel gledat, kako naši vojaki pod zemljo kopaajo, ino se tako terdjava Malgeri bližajo. In Malgere secer sovražnjiki zmiram na nje strelajo, pa zastoj, ker so naši junaki v eni noči tolko pod zemljo si prostora izkopali, da znanj ne morejo kroge do njih priti, ako ravno ni več kakor 800 stopalov od terdjava. Od warske strani pa tudi naš Viceadmiral Dalrup Benedekane strahuje kolikor se da, ino tako je upati vendar to terdovratno mesto v kratkim premagati.

Druhih naših vojskavov je v terdjava Piemonteski, Aleksandriji, okoli 3000; — blizu 15000 jih je na Toskanskim, da bi tam puntarje pregnali in mir opeljali; ker je nadvojvoda rekel, da ne pride poprej nazaj, dokler ne bodo Avstrijani njegovo deželo v red spravili; — okoli 20,000 jih marsira na Rimsko, da bodo z Francosam združeni, puntarje pregnali. Francosi so se prederznili samo z 4000 vojakam Rim poprijeti; pa Rimci se niso nič branili, ino so pustili Francoze že v neko Rimsko senco iti, ino tedaj so natuhrat začeli na nje strelati. Tako so jih kakli 200 — 300 zomorili ino 400 vjeli, ino 1200 ranili. Avstrijani ne bodo tak naglo v mesto šinili, ki že vedo, kak Lahli znajo iz hiš strelati, vreti krop, alj vrelo olje na vojskake vlivati, kamnje, klopi ino druge reči metati, ino jih moriti. — Neapolitanski kralj peja kakor se sliši sam svoje vojskave proti Rimu. O da bi le v kratkim se končal nesrečni boj!

Ogerska vojska.

Njih Veličanstvo, svitli cesar Vrane Jožef je sam se v Presburg k armadi podal, potem ka je sam viši povelje črez vse Avstrijansko armado prevzel. — Distrouzni Velčen, kteri je zdaj namest kneza Windisgrate namkomandant ogerske armade, je namreč vse armado okoli Presburga postavil, ker bi sicer bila od sovražnik zajeta bila; v Pres-

burgi ima on svoj glavni stan. — Ban Jelačić pa je skakim 30,000 vojakam, večdel Slavjanin, okoli Osjeka, ino se bo združil s Serbam, da bo zamogel od spodaj kraja na Madjare pertinirati. — Pa Madjari so silno močni postali, teroj je našim peškam ino gu-moče več ko sto taviem Rusov; nekaj jih že mora na Ogerskem biti, — drugi bodo k nam lo za njim prišli. Zdraženi Rusi in Avstrijani bodo gotovo Madjara premagali, mir ino red opeljali, ino deželo zapelivcov rešili.

Njih veličanstvo Cesar, je nek iz Presburga že zopet nazaj v Seubruu poleg Dunaja prišel.

Nar večje Ogersko mesto Pest, ktero na levim bregu Donave leži, so Madjari secer posedli; pa terdjava Buda, (Ofen), ktera je na desnim bregu Donave, je še zairova v cesarskih rokah. Naš general Henci, ki je v terdjava, je rekel, da se bo do zadnje kaple kervi branil, in ko bi se več braniti ne mogel, bo raj vse terdjava razstrelil, in z uvoj vred sebe končal, kakor pa da bi se Madjarom vdal. Ko so Madjari v Budo strelali, je general Henci začel Pest bombardirati. Preden Madjari to terdjava v pesti dobijo, bodo temu junakemu generalu že naši v pomoč prišli.

Dosednji kar so naši Pest zapustili, so niso imeli nobenega velikega boja z Madjarimi; pa kakor se sliši so 11. dan tega mesca začeli nad Madjare marsirati. Mi imamo znanj 6 armad na Ogerskim. Eno vodi general grof Slik, drugo general Simonić, tretjo general baron Čorić in četerto general baron Woldgenuth. Te štir armade lezijo v zahodnem kraja na oboja bregava Donave in stojijo pod viksim generalam baron Welden. V severnih krajih Ogerskega stoji general Vogel, pod kterim sta generala baron Barko in Beudek. V južni Ogerski stoji s svojo armado ban Jelačić. Zdjaj pa še toljko Rusov pride. Potentakim se bodo Madjari kmalo premagali.

Nemško deželo.

Po nemških deželah skorej povsodi goriti — namreč kervava povzročila zoper svoje vladarje se je skorej povsodi začela. — V Wirtembergskim je moral kralj Frankobrodsko ustavo ino Pruski kralj kakor nemški cerarja spoznati, — v Drazdanu, na Saksonskim je kervavi juni pesak. — Kralj je zbehal ino njegovi vojskavi so s Pruskim z druženi puntarje premagali. Na Pruskim v Bresdavi je tudi hudo se pošila, veliko kervi teklo, ino zadnjije so kneževi vojaki premagali.

Od kod pridejo te nesrečne puntarje in povzdige? V Frankobrodu je ogobje se budohije. Vidli so namreč levitni poslanci Frankobrodskega zbora, da njih skleni veljavnosni nimajo, ino so sordni sklenili, vse vlado prekučniti, ino tako indstrovinsko po vsem nemškim vpeljati. Oni bi seveda na vrhu vlade bili, in iz svoje višave ljudi osrečati hoteli!

Zato srečo se pa mi lepo zahvalimo. Prvi minister Gagern je bil v zboru od leveice „izdajavec domovine“ imenovan. — Poprej so se lepo zastopili zdaj pa, ko Gagerna opominja kmočrosti, ga izdajavca domovine imenujejo. — Veliko število Avstrijskih, Bavarških, ino tudi Pruskih poslancev je že iz zbornice zbežalo.

Upati smemo, da bodo armade poglavarjev in prizadevanje poštenih možov, katerih je še večinstvo, tud Nemško deželo kmalo razserrili. J.

Iz Gradeca.

Ker se za tako število armade, kakor jo imamo zdaj na toglah, ne more berz in berz potrebna obleka pripraviti, desiravno mnogo krajačov in čevljarov noč in dan šiva, so se v Gradcu verle gospe in gospodične združile in narejajo zastoj vojske srajce. Platno za srajce že razrezano, se dala v cesarskemu montur-komisjonu. Zo več sto srajce so te hrabre ženice in deklece naredile.

Ruska armada.

Ruski cesar je nam že veliko število vojakov na pomoč poslal. Do 7. tega meseca se stopilo 4 množice Rusov črez meje na Avstrijsko zemljo, in seer: črez naše mesta Raczov 47 tavižent pešcov, 9900 konjikov; črez Pilno 25 tavižent pešcov in 2500 konjikov; črez Jordanov 22 tavižent pešcov in 7500 konjikov; iz Krakovskega 17 tavižent pešcov in 1600 konjikov; — vsih vkup je prišlo 96 tavižent pešcov in 20 tavižent 850 tavižent konjikov. Rusi tud seboj peljajo mnogo lajših in tud precej veliko nar težjih topov (štukov.)

Iz Harvaškega.

Jelačić ban je 8. t. m. sprejel deputacije mnogoverstnih Zagrebških uradnikov ter jih je, kakor Agramer Zeitung pove, prijazno in srčno nagovoril, vendar, kot se po strani kaže, jim je njih obnašanje nekoliko očital, kakor da bi se s postavljanji in zvestobo do cesarja prav ne zlagalo. Dalej je deržal sejo banškiga svetovstva, v kateri je vkazal nagloma postavno zatran tiska in zoper ptujce (Fremdenengesetz) postaviti. Postava čez tisk, ktera mu je podložna bila, je pa le od velikih kavcih, od ječ in od navadniga sodništva govorila; zato: taj je Ban (po Nov. h. sl. d.) ni poterdil rekoč, da mora duha česa s primerna biti in če imajo čez prestopke tiska le prisenežni možje soditi. Zato:raj se ta postava še popravlja. Za kavejico tirja 1000 gold. — Načle sodbe ni hotel Ban vstanoviti, če prav so mu leto uradniki svetvali. —

8. okoli 7. uri v večer je zapustil ban Zagreb spremljen z „živio“ ljudi, ki so se

bili na Markovina tergu zbirali; odšel je prek Siska v Osek k armadi.

Za sabo je pustil ban naslednji

Razglas:

Vsred silnih opravil sim si vzeti nekoliko časa in sim pričel, da te vidim, mili moj narod!

Ko sim se lansko jesen od tebe ločil, sim se nadjal, da hočeš stanovitno biti v svojih namelih, in da se boš znal možko braniti vsakteri omami, — in nisem se vtem ogoljufal.

Pokazali so se v tvojim krilu nekteri lažjivi preroki: prizadevali so se odvreniti te od terdno nastopljene steze postavnosti in poštenja: — ali ohranilo te je večidel od tolike golufji, omam in nastav prirojeno čutilo tvoje ter si ostal, kakor si vsiglar bil, narod pola značaja, poštenosti in zamerosti.

Zopet se ločim od tebe in odidem na boj za sveto reč, ktero si tudi ti vlani na zboru za svojo reč priznal, in poslovivši se te zaročim pred živim Bogom: ohrani mir in red, kakor oba očesa svoja v glavi, zakaj brez miru in reda ni prave svobode, ni sreče, ni blagovnosti; hodi zvest, kakor si dosihmal bil, vladajočim kralju svojimu in celimu jasnim vladarskimu domu, ne odstopi od želje ohraniti celotnost monarhije, kakor si tudi pretečeno leto po svojih namestnikih pred svetom izgovoril; hodi pokoren poglavarstvu; spoštuj domačo vlado in pospiraj je v njenih težkih nalogah.

To je, kar tirja od tebe ban tvoj, kteri nema druge želje, kakor tebe, narod moj, srečniga viditi. Ostani mi z Bogom.

V Zagrebu 9. velkiga Travnja 1849.

Jelačić ban sr

Slov.

Česka deželca.

Praga v bližno okolico je zopet v obsedu t. j. pod vojsko postavno. 10. t. m. med 9. in 10. uro dopoldne se je Jela prihivati oznanilo podpisano od mestopredsednika Mečeri in komandanta Liebenhaller. Vse mora svoje orožje oddati, razum narodno in vesnice strazje starija in noviga mesta. Pravica zadrževanja je za zdaj odvzeta in časopisi se smejo le izdati, ako vojska oblast dovolili t. t. d.

Za uzrok obsede se napove, da prekucijna stranka sosodne (saksanske) dezele tudi v Pragi pent napraviti in clo vojske zapeljati skuša. —

Seer pa, pravijo Narodni Noviny, se ne čudimo samo mi, ampak cela Praga se čudil temu „stanu obsede“, ki je na nas v spanju padel, in toliko več, ker v celji Pragi družniga viditi ni, kakor narveči mir. Ako vladi verjemo, je toliko gotovo: Vlada ima dokaze v roki, da je neka predrzna in neupametna stranka v Pragi podpisana od ptejcov, to dni hotla vstajo v Pragi napraviti

in da bi se temu v okoliš priložilo, je dala snodi več oseb zapreti [razum Sladkovskega, Friča mlad., Gauča sta tudi Rehor in Wagner, zaperta, Arnold je bil odnesel] in je razglasila obseda čez celo mesto.

Mestna gosposka opomina ljudstvo k miru, da naj ne da nikorske prilikoosti kše večimu kratenju svobode. —

V Pragi je popolni mir in obseda ni zlo ostra.

Zastojni komandant Kevenhiler je bil poklical vse Pražke vrednike skupaj, ter jim je ruder dopustil časopise izdavat, to- de bolj mirniga zapopadka; ker se jim dru- gači prepove novinarstvo in oni pod vojaš- ko sodbo postavijo. (Slov.)

Razglas Ruskega Cesarja.

Kdo bi si verjel, da je mnogo takih ljudi, kterim ni prav, da nam Rusi poma- gajo, in vendar je tako: Ti ljudi alj z pu- tarskim Mađarom deržijo, alj pa hočejo, da bi se Avstria na drobne kose razrusila.

Da je Ruski cesar Miklaš I., samo iz prijaznosti do našega Cesarja in Cesarstva svoje vojske nam na pomoč poslal, se vidi v njegovemu razglasu, ki se blizo tako gla- si: „Z oziranjem na Danajske pogodbe in z dovoljenjem avstrijskega Cesarja poma- gam jaz pant vganjati, ki ne obsede samo Avstrijo, ampak celo Evropo. Moji pod- ložniki so vmed timi puntarji. Avstrijskega Cesarja sim poslal 80 tavitov vojsakov razen tiste množice, ktera je še v Erdeljo marsiral. Vse te vojske jaz plačam in s svoj- jim strokami preskerbim; za to ne terjam nobenga povračila. Dalje proč od mene je vsaka želja svoje deželo razširiti.“

To se besede Ruskega Cesarja, kakor v Grätzer Zeitung stojijo.

Slovstvo literatura.

(In Prav. Slov.)

(Konec.)

E. Ogleda za šolo in domačo rejo otrok.

Posobnih razgledov za šolsko mladost je nam Slovincem silno treba, ker smemo upati — ako nam ljubi Bog mir dodeli — da se bo izmed mlajšiga naroda zorno izsno- valo. Učite tuda, ki imate slovensko mla- dost na vajeti, ljubo mladino ne le v dušnih, ampak tudi v telesnih zadevah; skerbite za dušo in telo vsake, lahko je soglasje duše in telesa vibrati, pa veliko lažje ga je raz- brati. Posebno čeno imajo kratki nau- ki za pravično in modro življen- je vica razdelku, ktere je g. J. P. izko- lopo spisal. Žal nam je pa, da prejšnjih spisov nemške — slovenske pismen- osti za prve šole v prejšnjih teča- nja Drobčinice nimamo pri roki, ktere gosp.

Krajnc piše. Želimo pa veržno in rok tega gospoda kuno kaj več letniga za na- rodno šolstvo brati. — Trideset zlatih resnic gospoda A. Sl. priporoča njegovo im.

F. Slovenska gerlica nam poda le- pe pesnice gospodov: Stojana, J. Vir- ka, Krumpaka, St. Povha, Mašni- ka, Lipolda Ročičkiga, in

G. Koristne reči za mnoge ljudi, v kterih sloveči slovenoljub gospod Matija Majer kratek pregled slovstva ali literature da. Složen rodoljub mara biti hvalečen gospodu spisavcu, kteriga nazovi spisek posebno čeno letšnjim Drobčin- cam da.

Pogrešljivost ne najdemo v letšnjim te- čaju nikakorskih inach, kakor v poprejšnih, naureč da nekteri spiski predaljec od etimo- logičkiga pravopisa nazdejo: posebno pa mi- slimo, da bi bilo bolj prav pisati Drobči- nice kakor Drobčinice, nekteri kakor nekateri, ljudje, napeljali, kakor ljudje, napelati. Posebno pa bi bilo sklad- nši mozne imena v mestniku (lokal) ne z i ampak z u na koncu pisati, ker je tako la- žje pomoti z ženskimi imeni v okoliš priti. Ravno tako ne pisati v Celju ampak Celju, ker se v mnogih krajih razločno Celje izgovarja.

Drobčinice so prav prav lično pri J. K. Jeretinu v Celju, natisnjene, čena samo 49 kr., ni velika in v sklepu ne moreno družiga kakor serčno željo se izgovoriti, da bi ta letopis še mnogo let in vsako leto še izverstniš izhajal. Malava šič.

Oznanilo.

V Lemberškima građu pri Novo- graiških toplicah se bo za gotovo plačilo po dražbi prodalo: 30. dan veliki-travnja 1849, ob 10 predpoldne 80 četertincev prv dobrega vina, 1846, 1847 in 1848 leta in tud veliki z železnimi obroči okovani vinški sodi; — drugi dan, to je 31. veliki-travnja, mnogo hisnega orođa, kakor omare, mize, stoli, postele, čimnate blazine (matraci), o- deje, plahte i. t. d. K tej dražbi so lupci prijazno povabljeni.

Građina Lemberg 12. dan veliki-travnja 1849.

V Celjski listi so vmerili.

Miliga travna:

20. Gospod Janes Döllman, nišarski mojster na Laškem, 55 let star, v mestu No. 30.
21. Martin Kerent, obšija sin, 6 let star na Pol- lah No. 20.
22. Alojz Cauerger, šolskiga učitelja otrok, 3 letno stara, v mestu No. 113.
23. Antoa Silber, kn. ali, 45 let star, v solda- činsku špitajlu.
24. Jakob Urešar, dežale sin, 1 let star, v Polov- niku No. 35.
25. Terezja Cacej, kmeta hči, ½ darva stara, na Dobrovi No. 2.